

2020

SANSKRIT

Paper : SHC-102

Full Marks : 80

Time : 4 Hours

Attempt **any four** of the following **selecting at least one question from each group** & answer **any one** of those in **Sanskrit** with **Devanāgarī** Script.

प्रतिविभागतः अवश्यमेव प्रश्नमेकम् आहत्य यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयस्य उत्तरं प्रदेयम्। तत्र कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरमवश्यमेव संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदेयम्।

Group – A

विभाग – क

1. a) वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदीति ग्रन्थस्य कः कर्ता? कदा कुत्र च स जातः? कानि कानि च पुस्तकानि तेन विरचितानि? वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदीति शब्दस्य का व्युत्पत्तिरिति विविच्याऽनुबन्धचतुष्टयं विशदीक्रियताम्। 01+01+02+04=08
- b) सूत्रस्य किं लक्षणम्? सूत्राणि कतिविधानीति विवेचनीयम्। वार्तिकस्य किं लक्षणम्? भाष्यस्य वा किं लक्षणम्? 02+02+02+02 = 08
- c) का नाम परिभाषेति सम्यक् सोदाहरणं विवेचनीयम्। 04
2. a) वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः मङ्गलश्लोकः प्रतिपदं व्याख्यापुरःसरमालोच्यताम्। 10
- b) 'इको गुणवृद्धी' इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यायताम्। 10
3. a) भट्टोजिदीक्षितेन कथं 'हलन्त्यम्' इति सूत्रस्य व्याख्यानद्वयं कृतम्? विशदीक्रियताम्। 10
- b) माहेश्वरसूत्रेषु को वर्णः द्विरुच्चारितः? अनेन किं प्रयोजनं सिद्ध्यति? 10
4. a) "षष्ठी स्थानेयोगा" इति सूत्रे स्थानशब्दस्य कोऽर्थः? 'स्थानेयोगा' इत्यत्र कीदृशः समासः? सूत्रार्थं स्पष्टीक्रियताम्। 10
- b) को नाम प्रकृतिभावः? प्रगृह्यं किम्? प्रगृह्यसंज्ञाविधायकानि सूत्राण्यालोच्यताम्। 10
5. अधोलिखितानां चतुर्णां सूत्राणां व्याख्या कार्या – 05 × 04 = 20
 - i) नाज्झलौ।
 - ii) तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम्।

[Turn Over]

- iii) उपदेशेऽजनुनासिक इत्।
- iv) एचोऽयवयावः।
- v) इको यणचि।
- vi) मिदचोऽन्त्यात् परः।
- vii) अलोऽन्तस्या।
- viii) वान्तो यि प्रत्यये।
- ix) तस्मादित्युत्तरस्य

6. यथेच्छं पदचतुष्टयं साधय।

05 × 04 = 20

- i) कृष्णर्द्धिः, ii) गवाग्रम्, iii) तवौष्ठः, iv) हरयेहि, v) हरी एतौ, vi) अवेहि, vii) गवेन्द्रः

Group – B

विभाग – ख

7. a) यथेच्छं दीक्षिततवचन चतुष्टयं व्याख्येयम्

5 × 4 = 20

- i) प्रत्याहारेष्वितां न ग्रहणम्। अनुनासिक इत्यादिनिर्देशात्।
- ii) अचि किम्? कुमारी शेते।
- iii) गुणवृद्धिशब्दाभ्यां यत्र गुणवृद्धी विधीयते तत्र इक इति षष्ठ्यन्तं पदमुपतिष्ठते।
- iv) व्यवस्थितविभाषया गवाक्षः।
- v) परनित्यान्तरङ्गापवादानामुत्तरोत्तरं वलीयः।
- vi) तेन सपादसप्ताध्यायीं प्रति त्रिपाद्यसिद्ध्या।
- vii) अचि किम्? कुमारी शेते।
- viii) अकृतव्यूहाः पाणिनीयाः।

8. कातन्त्रव्याकरणं चान्द्रव्याकरणं वावलम्ब्य कश्चन प्रबन्धो बन्धनीयः।

20

9. अधोलिखितानां चतुर्णां टीका टीकनीया।

05 × 04 = 20

- i) बालमनोरमा।
- ii) काशिकाग्रन्थः।
- iii) नागेशभट्टः।
- iv) संग्रहकारः व्याडिः।
- v) वाक्यपदीयम्।
- vi) मुग्धबोधव्याकरणम्।
- vii) भाषावृत्तिः।